

HIPER-CAPITALISM

Economia modernă, valorile ei
și cum să le schimbăm

Larry Gonick și Tim Kasser

Libris **CUPRINS**

Respect pentru oameni și cărți

PREFAȚĂ.....	1
PARTEA I	
CAPITOLUL 1..... O REVOLUȚIE A VALORILOR	7
CAPITOLUL 2..... PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE CAPITALISMULUI	21
CAPITOLUL 3..... CORPORAȚIILE ȘI PROPRIETARIII LOR	43
CAPITOLUL 4..... CAPITALISM ȘI VALORI	57
CAPITOLUL 5..... CELE CINCI PORUNCI ALE HIPERCAPITALISMULUI	75
CAPITOLUL 6..... HIPERCAPITALISM, VALORI ȘI BUNĂSTARE	123
INTERLUDIU.....	135
PARTEA A II-A	
CAPITOLUL 7..... CUMPĂRAREA CONȘTIENȚĂ	141
CAPITOLUL 8..... SIMPLITATEA VOLUNTARĂ	153
CAPITOLUL 9..... UTILIZAREA ÎN COMUN	163
CAPITOLUL 10..... AFACERI MAI BUNE	173
CAPITOLUL 11..... GUVERN PENTRU CETĂȚENI	181
CAPITOLUL 12..... PROTESTUL	193
EPILOG.....	205
BIBLIOGRAFIE.....	210
INDEX.....	227

O REVOLUȚIE A VALORILÓR

Când, în cursul evenimentelor umane, devin **GENIAL!** pentru un
 și egală, la care legile naturii și ale Creatorului îi dau
 opiniei umanității îl obligă să declare cauzele care îl determină să
 răruți ca fiind evidente prin ele însele, că toți oamenii sunt creați ega
 află **Viata, Libertatea și căutarea Fericirii**

CÂND THOMAS JEFFERSON A INTRODUS „CĂUTAREA FERICIRII” ÎN DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ, SE DISTANȚĂ DE UN SLOGAN REVOLUȚIONAR ANTERIOR.

PÂNĂ ATUNCI, SLOGANUL PROTESTATARILOR ANTITAXE DIN BOSTON FUSESE „LIBERTATE ȘI PROPRIETATE”, O EXPRESIE APĂRUTĂ ÎN 1774 ÎN DECLARAȚIA DREPTURILOR COLONIILOR.

**LIBERTATE ȘI
PROPRIETATE!**

JEFFERSON ÎNSĂ A DECIS SĂ SCOATĂ „PROPRIETATE” DIN TEXT.

SUNĂ ATÂT DE...
GROSOLAN...

VOIA UN PRINCIPIU
DIFERIT, CARE SĂ DESCRIE
ASPIRAȚIILE PERSONALE,
CEVA MAI SPECIFIC
BUNĂSTĂRII UMANE.

AR FI MAI BINE
SĂ NU POMENIM
DE O PARTE DIN
PROPRIETATEA
MEA, NU-I AȘA,
SALLY?

CU EDUCAȚIA SA CLASICĂ, VENIND DIN VIRGINIA, EL ȘI-A AMINTIT IDEALUL
GRECESC ANTIC PENTRU O VIAȚĂ BUNĂ, EUDAEMONIA - ÎN GREACĂ.

eu·daemonia

ADEVĂRAT

SPIRITUALITATE

AȘA
DA!

EUDAEMONIA ÎNSEMNA
SĂ TRĂIEȘTI VIAȚA ÎN
CĂUTAREA VIRTUȚII,
A SENSULUI ȘI A
ÎNTELEGERII.

IAR FILOSOFII AU FOST DE ACORD:
ACEASTĂ VALOARE ERA OPUSUL
CĂUTĂRII PROPRIETĂȚII!

„DE CE VĂ PASĂ ATÂT
DE MULT SĂ ADUNAȚI
MAI DEGRABĂ BANI,
ONOARE ȘI REPUTAȚIE,
ȘI NU ÎNTELEPCIUNE,
ADEVĂR ȘI... DEZVOLTARE
SPIRITUALĂ?”

SOCRATE

„NEFERICIȚI SUNT
CEI CARE AU REUȘIT SĂ
ADUNE MAI MULTE BUNURI
MATERIALE DECÂT POT
FOLOSI VREODATĂ ȘI CĂRORA
LE LIPSESC BUNURILE
SUFLETULUI.”

ARISTOTEL

„DACĂ VREI SĂ FACI
UN OM FERICIT,
NU-I SPORI
BOGĂȚIILE, CI IA-I
DIN DORINȚE.”

EPICUR

LA O SUTĂ NOUĂZECI ȘI UNU DE ANI DUPĂ ELIMINAREA CUVÂNTULUI DE CĂTRE JEFFERSON, AMERICANII TOT NU PRICEPUȘERĂ MESAJUL... CĂUTAREA PROFITULUI ÎNCĂ ERA CEL MAI IMPORTANT... DAR PE 4 APRILIE 1967, ÎN TOIUL UNUI RĂZBOI AMERICAN ÎN VIETNAM ȘI AL UNEI LUPTE INTENSE PENTRU DREPTURI CIVILE ACASĂ, PASTORUL MARTIN LUTHER KING JR. A SPUS URMĂTOARELE:

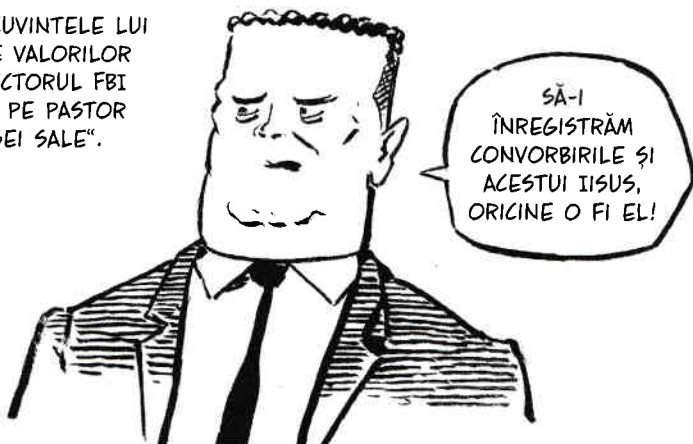
„NOI, CA NAȚIUNE, TREBUIE SĂ TRECEM PRINTR-O REVOLUȚIE RADICALĂ A VALORILOR. TREBUIE SĂ ÎNCEPEM REPEDE SCHIMBAREA DE LA SOCIETATEA ORIENTATĂ CĂTRE BUNURI LA SOCIETATEA ORIENTATĂ SPRE OM. CÂND MAȘINILE ȘI COMPUTERELE, DORINȚA DE PROFIT ȘI DREPTURI DE PROPRIETATE SUNT CONSIDERATE MAI IMPORTANTE DECÂT OAMENII, TRIPLETA URIAȘĂ A RASISMULUI, A MATERIALISMULUI EXTREM ȘI A MILITARISMULUI NU POATE FI ÎNVINSĂ.“

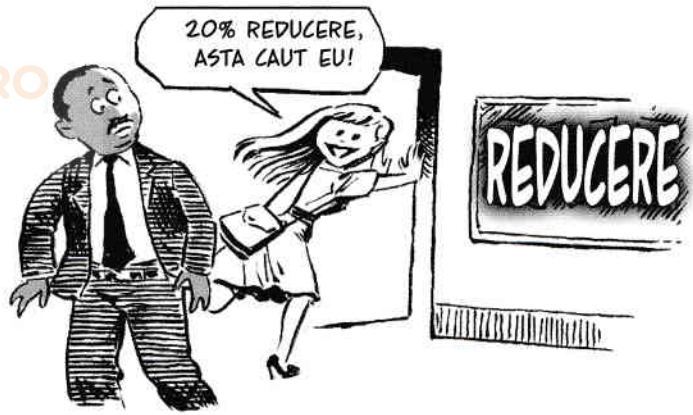
KING, PREOT BAPTIST ADMIRATOR AL LUI GANDHI, AVEA, ÎN MOD FIRESC, NIȘTE REFERINȚE BIBLICE ÎN GÂND ȘI POATE CĂ SE GÂNDEA ȘI LA BUDDHA...

ÎN CIUDA ACESTOR PRECEDENTE, CUVINTELE LUI KING PĂREAU ATÂT DE CONTRARE VALORILOR AMERICANE ACTUALE, ÎNCÂT DIRECTORUL FBI J. EDGAR HOOVER L-A NUMIT PE PASTOR „TRĂDĂTOR AL ȚĂRII ȘI AL RASEI SALE“.

TRIMITEREA DOCTORULUI KING LA VALORI ERA DIRECTĂ. ÎI PROVOCA PE AMERICANI SĂ ÎNLOCUIASCĂ GOANA DUPĂ BANI CU UN LUCRU MAI UMAN. ȘI JEFFERSON LĂSASE SĂ SE ÎNTELEAGĂ ACELAȘI LUCRU. CARE SUNT CELELALTE VALORI? CE CAUTĂ OAMENII ȘI SOCIETĂȚILE ATUNCI CÂND CAUTĂ FERICIREA?

IDEEA DE VALORI

PENTRU PSIHOLOGI, O VALOARE ESTE UN PRINCIPIU CĂLĂUZITOR, ORICE RESPECTĂ O PERSOANĂ, CEVA ÎN CARE CREDE, LA CARE ASPIRĂ SAU DUPĂ CARE TÂNJEȘTE. VALORILE SUNT ȚELURILE PE CARE OAMENII LE CONSIDERĂ VREDNICE DE A LE URMĂRI.

VALORILE POT FI PERSONALE, CUM AR FI ARMONIA INTERIOARĂ, PLĂCEREA FIZICĂ, SIMTUL APARTENENȚEI, CREATIVITATEA, INFLUENȚA ASUPRA CELORLALȚI, AUTODISCIPLINA SAU BOGĂȚIA; SAU SOCIALE, CUM AR FI DORINȚA DE ACCEPTARE, DIVERSITATE, SIGURANȚA NAȚIONALĂ, LIBERTATE, EGALITARISM ȘI ALTELE.

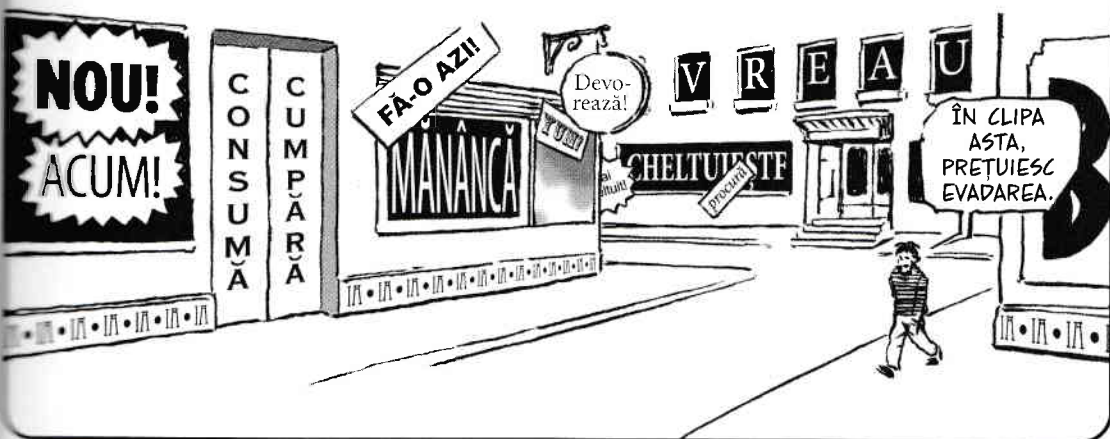

MAI PE SLEAU, VALORILE POT CONCURA UNELE CU ALTELE. FIECARE PERSOANĂ PREFERĂ UN AMESTEC DE VALORI FAȚĂ DE ALTELE ȘI DIFERITE VALORI POT DUCE LA CONFLICT.

Rezumate, comentarii și cărți

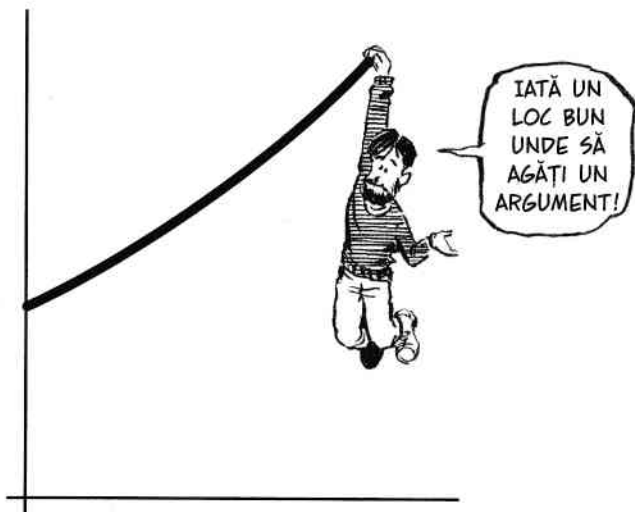

VALORILE SUNT STRĂNS LEGATE DE MEDIUL LOR SOCIAL. ELE SUNT INFLUENȚATE DE TRADIȚIE, POLITICĂ, ECONOMIE, RELIGIE ȘI MEDIA.

ACEASTĂ CARTE SUSȚINE CĂ SISTEMUL NOSTRU ACTUAL PROMOVEAZĂ ȘI DEPINDE DE VALORI INCOMPATIBILE CU SIMȚUL BUNĂSTĂRII PERSONALE. NEVOIA NESFĂRȘITĂ DE A VINDE A COPLEȘIT CEEA CE DOCTORUL KING NUMEA VALORI „ORIENTATE CĂTRE OM”. ȘI AVEM METODE DE A MĂSURA ACESTE LUCRURI!

DOLARI PER CAPITA
CHELTUIȚI PE RECLAME

ACUM, CĂ AM CLARIFICAT CE SUNT VALORILE, SĂ VEDEM DACĂ S-AU SCHIMBAT VIZIBIL ÎN ULTIMA VREME.

ȘI PRIN „ULTIMA VREME“ MĂ REFER LA ULTIMII 30-40 DE ANI.

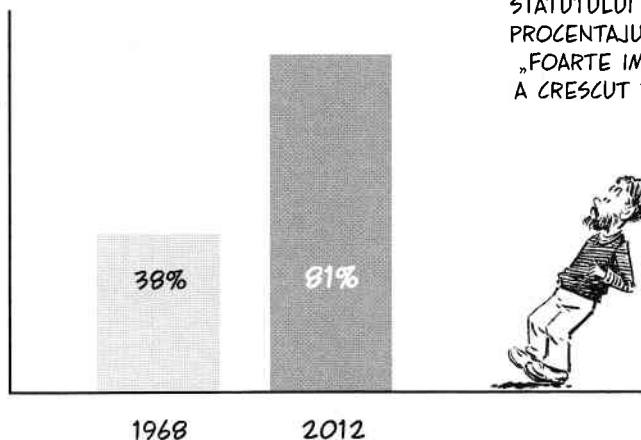
A VĂZUT ATĂT DE MULTE...

TELURI PERSONALE:

DE LA SFÂRȘITUL ANILOR, '60, STUDENȚII AMERICANI DIN ANUL ÎNȚĂI DIN TOATĂ ȚARA AU FOST ÎNTREBAȚI CU PRIVIRE LA IMPORTANȚA PE CARE O ACORDĂ DIFERITELOR ASPECTE ALE VIEȚII.

PROCENTAJUL CELOR CARE AU RĂSPUNS „FOARTE IMPORTANT“ SAU „ESENTIAL“:

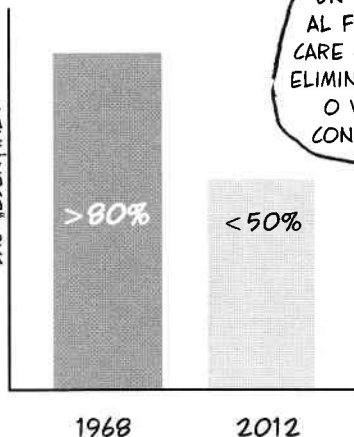

RUGAȚI SĂ DESEMNEZE IMPORTANȚA STATUTULUI DE ÎNSTĂRIT FINANCIAR, PROCENTAJUL CELOR CARE AU RĂSPUNS „FOARTE IMPORTANT“ SAU „ESENTIAL“ A CRESCUT TREPTAT DE LA SUB 40 LA PESTE 80%.

PE DE ALTĂ PARTE, PROCENTAJUL CELOR CARE CONSIDERĂ CĂ „DEZVOLTAREA UNEI FILOSOFII DE VIAȚĂ SEMNIFICATIVE“ ESTE FOARTE IMPORTANTĂ SAU ESENTIALĂ A SCĂZUT FOARTE MULT.

PROCENTAJUL CELOR CARE AU RĂSPUNS „FOARTE IMPORTANT“ SAU „ESENTIAL“:

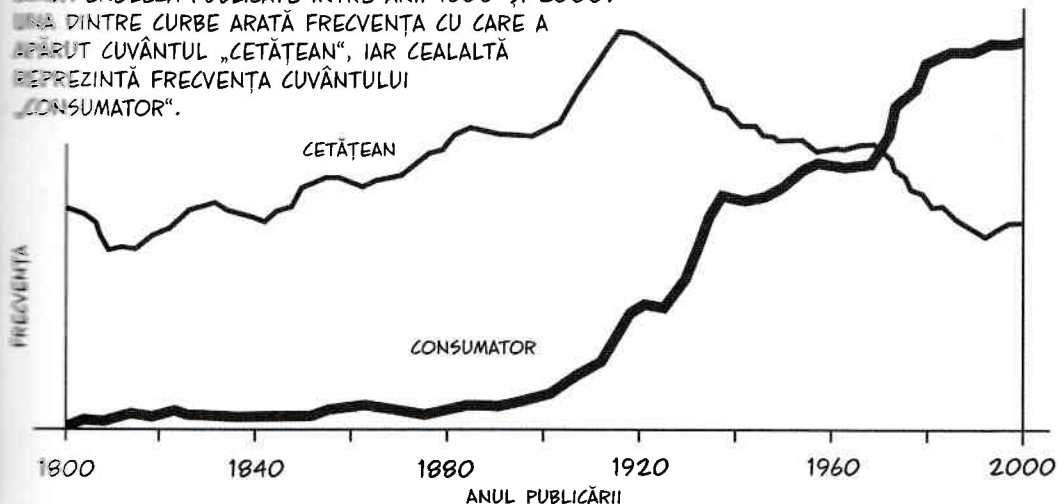
ACESTA ESTE UN EXEMPLU AL FELULUI ÎN CARE O VALOARE ELIMINĂ COMPLET O VALOARE CONCURRENTĂ.

CUM NE DESCRIEM PE NOI ÎNȘINE

ACEASTĂ DIAGRAMĂ ARATĂ UN NGRAM GOOGLE (MOTOR DE CĂUTARE CARE LE PERMITE UTILIZATORILOR SĂ OBSERVE FRECVENȚA FOLOSIRII UNUI CUVÂNT ÎN TEXTELE TIPĂRITE) DE CINCI MILIOANE DE CĂRȚI ÎN LIMBA ENGLEZĂ PUBLICATE ÎNTRE ANII 1800 ȘI 2000.

UNA DINTRE CURBE ARATĂ FRECVENȚA CU CARE A APĂRUT CUVÂNTUL „CETĂȚEAN”, IAR CEALALTĂ REPREZINTĂ FRECVENȚA CUVÂNTULUI „CONSUMATOR”.

DUPĂ CUM SE VEDE, REFERINȚELE LA CONSUMATORI ERAU FOARTE RARE PÂNĂ ÎN 1900, CÂND AU ÎNCEPUT SĂ CREASCĂ.

ÎNAINTE DE ASTA, TOȚI ERAU FERMIERI, ORICUM!

ÎNTRE TIMP, MENȚIUNILE DESPRE „CETĂȚENI” AU ATINS APOGEUL ÎN JURUL ANULUI 1920 ȘI DE ATUNCI AU SCĂZUT CU REPEZIȚIUNE MAI ALES DUPĂ 1970.

CETĂȚENE!

CU MINE VOR-BEȘTI?

CURBELE S-AU INTERSECTAT ÎNAINTE DE 1980 ȘI ACUM OAMENII SUNT NUMIȚI „CONSUMATORI” APROAPE DE DOUĂ ORI MAI DES DECÂT „CETĂȚENI”. ÎN MOD CLAR, ACUM NE GÂNDIM UNII LA ALȚII MAI MULT CA LA CUMPĂRĂTORI DE LUCRURI DECÂT CA PARTICIPANȚI LA O SOCIETATE COMUNĂ.

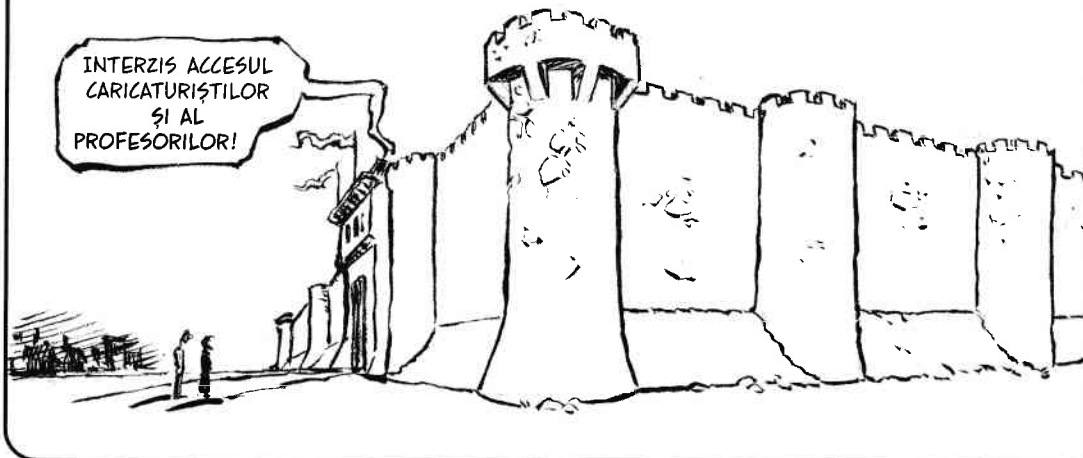
INEGALITATEA BOGĂȚIEI ȘI A VENITURILOR

Respect

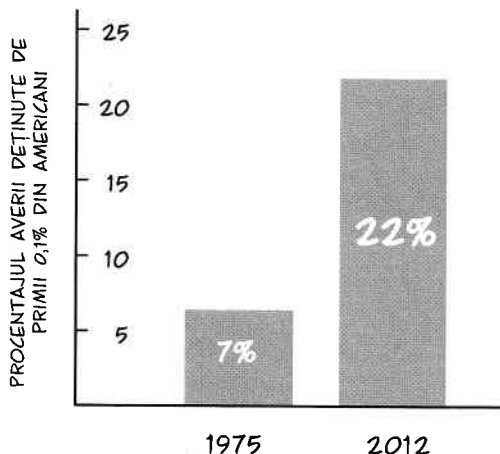
PROMOVAREA INEGALITĂȚII ECONOMICE ESTE ÎNCĂ UN SEMN AL VALORILOR SOCIALE. POLITICILE GUVERNAMENTALE ȘI COMPORTAMENTUL PRIVAT SE UNESC SĂ-I AJUTE PE CEI CARE SUNT DEJA BOGAȚI SĂ DEVINĂ ȘI MAI BOGAȚI, ÎN TIMP CE TOȚI CEILALȚI STAGNEAZĂ SAU RĂMÂN ÎN URMĂ.

ESTE O BINECUVÂNTARE OFICIALĂ A SETEI DE BANI ÎN DETRIMENTUL VALORILOR PRECUM DREPTATEA SOCIALĂ ȘI EGALITATEA. SPIRITUL COMUNITAR SE ERODEAZĂ ÎN TIMP CE LIDERII SE ÎNCUIE ÎN PALATE ÎNCONJURATE DE ZIDURI CA SĂ NU SE AMESTECE CU OAMENII DE RÂND CA NOI, CEILALȚI.

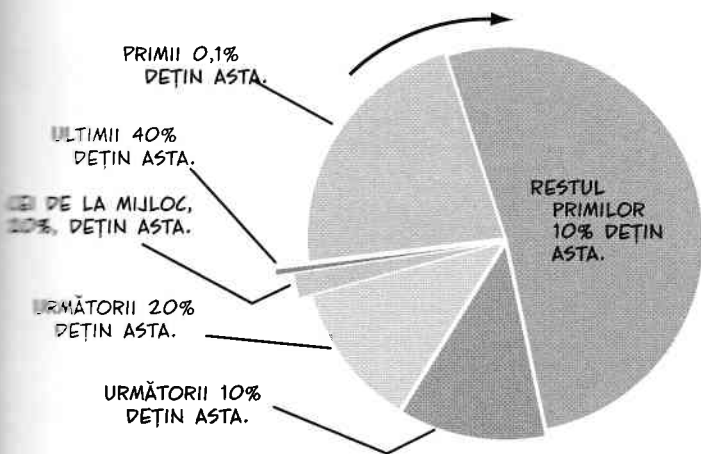

CÂT DE RĂU S-A AJUNS? GÂNDIȚI-VĂ LA AVEREA - ACȚIUNI, OBLIGAȚIUNI, IMOBILIARE, BANI ETC. - DEȚINUTĂ DE CEI MAI BOGAȚI 0,1% DIN AMERICANI. POTRIVIT UNUI STUDIU REALIZAT DE LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, PROCENTAJUL S-A TRIPLAT ÎNTRE 1975 ȘI 2012, PÂNĂ LA 22% ÎN TOTAL.

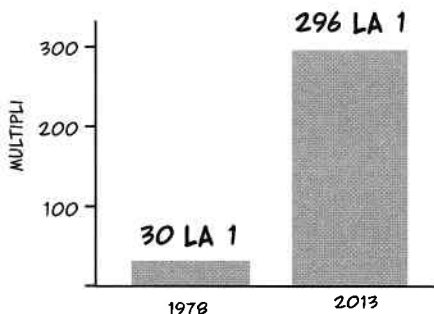
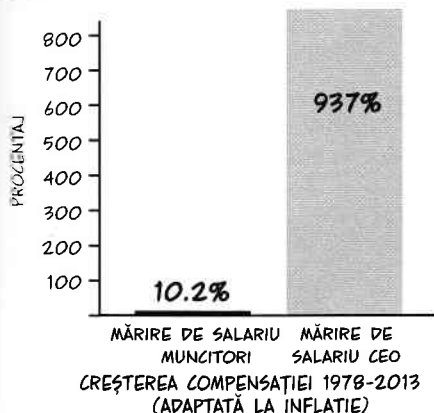
ALTfel spus, peste un dolar din cinci este
 deținut de un grup de vreo 300 000
 de americani (0,1% din 300 de milioane).

Respect pentru oameni și cărți!

APROAPE TOT RESTUL
 APARTINE UNEI ELITE
 CEVA MAI NUMEROASE.
 ESTIMĂRILE PENTRU
 2007 AU ARĂTAT CĂ
 CEI MAI BOGAȚI 10%
 DEȚINEAU 73% DIN
 AVERI; URMĂTORII
 10% DEȚIN 12%,
 AJUNGÂNDU-SE LA UN
 TOTAL DE 85%; DIN CE
 RĂMÂNE, ULTIMII 40%
 DEȚIN UN PROCENTAJ
 ȘOCANT DE MIC, 0,2%.

ALTE MĂSURĂTORI ARATĂ O TENDINȚĂ SIMILARĂ. VENITURILE OBTINUTE DE CEO (CHIEF EXECUTIVE OFFICER – DIRECTOR EXECUTIV) DIN PRIMELE 350 DE COMPANII, DE EXEMPLU, AU CRESCUT DE PESTE NOUĂ ORI DIN 1978, PÂNĂ ÎN 2013, ÎN TIMP CE PLATA MUNCITORILOR A STAGNAT. ÎN 2013, UN CEO CÂȘTIGA ÎN MEDIE DE 300 DE ORI CÂT SALARIUL MEDIU AL UNUI MUNCITOR, FAȚĂ DE UN RAPORT DE 30 LA 1 ÎN 1978.

SALARIUL CEO ÎNTR-O COMPANIE MARE PRIN
 COMPARAȚIE CU SALARIUL MUNCITORILOR

DE CE AU TOLERAT (ȘI UNEORI CHIAR AU ÎNCURAJAT) AMERICANII ACEASTĂ CREȘTERE A VALORILOR MATERIALISTE, BAZATE PE COMPETIȚIA OARBĂ? ACEASTĂ ÎNTREBARE ARE MULTE RĂSPUNSURI, DAR CU SIGURANȚĂ UNUL DINTRE ELE ESTE ACESTA: CONCEPTUL LE-A FOST VÂNDUT ÎN MOD INSISTENT. VORBIM DESPRE

RECLAME!

MAI MULT DECÂT O MODALITATE DE A VINDE LUCRURI, RECLAMELE VÂND ȘI O VIZIUNE A VIETII FERICITE CA FIIND PLINĂ DE JUCĂRII NOI ȘI STRĂLUCITOARE. RECLAMELE PROMOVEAZĂ IDEEA CĂ ACHIZIȚIONAREA DE PRODUSE NE FACE FERICIȚI.

DE ASEMENEA, NE ÎMPIEDICĂ SĂ GÂNDIM PREA MULT. RECLAMELE SUNT MENITE SĂ STÂRNEASCĂ REACȚII INSTANTANEE, SĂ MANIPULEZE, SĂ ASOCIEZE OBIECTE CU DORINȚELE PRIMARE ALE PRIVITORILOR. SUNT RARE RECLAMELE CARE DESCRU CINSTIT PRODUSUL PE CARE ÎL VÂND.

BĂRBAȚI!
BEȚI BERE
ȘI ATRAGEȚI
FEMEI
VOLUPTUOASE
CU BLUZE
DECOLTATE!*

HMMM... POATE DUPĂ
RÂNDUL URMĂTOR...

* PARAFRAZĂ DUPĂ O RECLAMĂ ADEVĂRATĂ